

« γνωρίζω, γράφει πρὸς τὸν Κέστνερν ἐν τινὶ ἐπιστολῇ καλαγγολικωτάτῃ, τὶ θὰ εἴπῃ ἡ Λόττα ὅταν θὰ ἔχη τοσοῦτο ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμούς. . . και γνωρίζω ὁμοίως τὶ θὰ τῇ ἀποκριθῶ. »

Ὑποτυχῶς ἀπέπτυσε τὴν κακότυχον ταύτην ἰδέαν τῆς τραγωδίας, καὶ ὁ Βέρθερος ἐγένετο τὸ μυθιστόρημα τῆς ἰσωτερικῆς ζωῆς.

Ὁ Βέρθερος ὡς ἕκαστος γινώσκει, διαίρεται εἰς δύο μέρη, τὸ πρῶτον μέρος εἶναι αὐτοβιογραφία τοῦ Γαιθίου, ἀκριβῆς πολλάκις μέχρι καὶ τῶν ἐλαχίστων λεπτομερειῶν· οἱ μεγάλας ἡμερομηνίαι τῆς ζωῆς τοῦ συγγραφέως εὐρίσκονται καὶ ἐν τῷ μυθιστορηματι. Ἡ ἑσπέρα ἐκείνη τῆς 10 Σεπτεμβρίου, ἧτις ἐχορήγησεν εἰς τὸν Γαιθίον τὴν εὐγλωττοτέραν τῶν σελίδων ὅσα ποτε ἔγραψεν· ἡ ἑσπέρα ἐκείνη ἢ ἀποσπάζουσα τὴν ἀναχωρησιν τοῦ Γαιθίου, ἀποσπάζει ὁμοίως καὶ τὴν ἀναχωρησιν τοῦ Βερθέρου· τοὺς δεσμοὺς ἐκείνους τοῦ ἐρυθροῦ καὶ ὀχροῦ οἵτινες ἐκόσμουσαν τὸ στήθος τῆς Καρλόττας, ἔλαβε καὶ ὁ Γαιθιος ὅπως ἔλαβε καὶ ὁ Βέρθερος.

Τὸ δεύτερον μέρος, ὡς καὶ τὸ πρῶτον, ἀνῆκει καὶ εἰς τὴν πραγματικότητα αὐτὸ μετὰ καὶ ἄλλων, ἐν νοεῖται· ἀλλ' εἶναι συμπέρασμα τοσοῦτον λογικῶς ἐξ γόμενον ἐκ τοῦ πρῶτου μέρους, ὥστε ὁ συγγραφεὺς, ὁ καὶ ἄλλως εὐφυῆς οὐδόλως ἐκοπίασε διὰ νὰ συνενώσῃ τὰ δύο ταῦτα μέρη καὶ ὁ ἀναγνώστης δὲν παρατηρεῖ τὴν γενομένην τοσοῦτον ἐπιτηδείως ἀντι-κατάστασιν.

Ἐν τῷ ὁ Γαιθιος, κατεσπαραγμένος ἐκ τῆς πρὸς πάθος ἀληθῆς πάλης, εἰς ὅπερ ἀφίνομεν πάντοτε τὴν κρείσσονα μερίδα ἡμῶν αὐτῶν, ἐξ ἀποράσεως ὅμως κα ταδικῶν ἐκαστὸν εἰς τὴν λύπην ἔφερε τὸ θάρος τῆς ζωῆς καὶ ἐν αὐτῷ τῷ Βέτζλαρ, ἕτερος νέος ὅν ὁ Γαιθιος εἶχε γνωρίσει, ἐγένετο διὰ τὸν ἔρωτα αὐτόχειρ.

Καὶ περὶ τούτου τὰ ὑπομνήματα τοῦ Κεστνέρου μᾶς παρέχουσι πολυτιμοὺς πληροφορίας.

Ἐπῆρχεν ἐν Βέτζλαρ, κατ' αὐτοὺς τοὺς χρόνους τοῦ Γαιθίου γραμματεὺς τις τῆς πρεσβείας τῆς Βρουβίγκης ὀνόματι Ἱεροσόλυμος· ἦτο ὁ υἱὸς τοῦ Ἀββᾶ Ἱεροσόλυμου, Θεολόγου περιφημοτάτου μὲν ἐν τοῖς χρόνοις ἐκείνοις ἀρνητοτάτου δ' ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς. Ὁ Ἱεροσόλυμος οὗτος—δὲν λέγομεν πλέον τὸν ἀββᾶν Ἱεροσόλυμον—εἶχε πλείστας ὄσας ἀφορμὰς δυσκαρτείας κατὰ τὴν ἐν Βέτζλαρ διαμονὴν του. Προσετίθη εἰς ταύτας καὶ ὁ ἔριος· καὶ λοιπὸν—ὁ ἄνθρωπος ἀπωλέσθη!

Ἦρᾶτο τὴν σύζυγον ἑτέρου γραμματεῖος, ἦν ὁ Κέστνερνος δηλοῖ ὑπὸ τὸ ὄνομα Κυρία. . . Ὁ σύζυγός της ἦτο ζυλότυπος, ἡ σύζυγος ἐνάρετος, καὶ ὁ στενάζων ἄρα δυστυχῆς. Ὁ Ἱεροσόλυμος οὗτος ἦτο ψυχὴ ὑπερῆφανος καὶ ζοφερᾶ, μὴ ἐμπιστευομένη εἰς μηδὲνα τὰ θάκρυά της, καὶ φεύγουσα τοὺς ἀνθρώπους, ὡς ἅπαντες ἐκείνοι οἵτινες ἔχουσι πάθος σφοδρὸν εἰς τὴν καρδίαν· ἀνεγίνωσκε πολλὰ μυθιστορήματα, λέγει ὁ Κέστνερνος καὶ αὐτὸς δ' ἐκείνος εἶχεν ἀναγνωρίσῃ ὅτι οὐδὲν πλέον ὑπάλειπετο ὅπερ νὰ μὴ εἶχεν ἀναγνώσῃ· ἠρέσκετο κατὰ προτίμησιν εἰς τὰ ζοφρώτερα τῶν δραμάτων ἀνεγίνωσκεν ὁμοίως καὶ τὰ φιλοσοφικὰ συγγράμματα,

καὶ ἰδίως τὸν Λειβνίτιον διὰ πολλοῦ χρόνου διετέλεσε σκεπτόμενος περὶ τοῦ γένους τούτου τῶν ἀναγνώσεων· καὶ αὐτὸς δ' ἐκείνος εἶχε γράψῃ ἄρθρα τινὰ φιλοσοφικά· Μεταξὺ πολλῶν ὑπῆρχε καὶ τι σύγγραμμα; ὅπερ ἐδικαιολόγει τὴν αὐτοχειρίαν. Ἀλλ' ἐναυθὰ τοῦ λόγου γενόμενοι παραθῶμεν κἀλλιον τὰ Κεστνέρου.

« Αἱ δεσποῦναι Βράνδτ, γράφει πρὸς τὸν Γαιθίον, τῷ ἐλάλησαν περὶ τῶν μακρῶν κατὰ τὴν ἐρημίαν αὐτοῦ περιπάτων καὶ τῶν δυστυχῶν αἰτίνας δυνατὸν νὰ τῷ ἐπισυμβῶσιν ἐκεῖ. Τῷ εἶπον ὅτι θεὸς οὐκ οὐκ ποιε, ἢ ἐν τῇ τις νὰ στηριχθῆ ὀπίσω τοίχου, ἀλλ' ὅτι ὁ τοίχος καταπετῶν τὸν συνέθραυσε. Ταῦτα δ' ἐκείνων λεγουσῶν, « Δὲν ζητῶ καὶ ἐγὼ ἄλλο καλλίτερον! » ἀπεκριθῆ ἐκείνος.

Ἐτὴν παρελθούσῃ τρίτῃ (φέρει ἡ ἐπιστολὴ αὐτῆς ἡμερομηνίαν 2 Νοεμβρίου 1773) ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Κειλμαν Σέγγε· εἶχε τὸ ἦθος βεβῶδες. Ὁ Κύριος Σέγγε τὸν ἠρώτησε πῶς ἔχει « Καλλίτερον ἀπ' ὁ, τιθέλα, » ἀπεκριθῆ. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὠμίλησε πολὺ περὶ ἔρωτος, καὶ ἦτο ἡ πρώτη φορά. Μετὰ μεσημβρίαν ἐπορεύθη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γραμματεῖος. . . . Ἐπικίξαν ὁμοῦ τερὰ καὶ τῆς 8ης, παρουσίας ἐκεῖ καὶ τῆς Ἀννέτας Βράνδτ.

Ὁ Ἱεροσόλυμος ἐξῆλθεν ὅπως συνοδεύσῃ αὐτήν. Καθ' ὁδὸν δὲ ἐκτύπα πολλάκις τὸ μέτωπον ἐπιφωνῶν « Ἄν ἦμῃ ἤδη τεθνεὺς, ἂν ἤδη ἦμῃ εἰς τοὺς οὐρανοὺς! » ἡ Ἀννέτα ἀπεκριθῆ διὰ τινος χαριεντισμοῦ, ἤβησε τότε θίσειν παρ' αὐτῆ εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ ἀποχωρῶν εἶπε « συνεφωνήθη, θὰ ἔχω ἐν οὐρανοῖς θέσιν τινὰ πλησίον ὑμῶν. »

Τὴν τετάρτην ἐγένετο ἑορτὴ εἰς τὸ ξηνοδοχεῖον τοῦ διαδόχου πρίγκηπος. Ὁ Ἱεροσόλυμος ἔφερον ἐκεῖ τὸν γραμματεῖα. . . , καὶ οὗτος πάλιν τὸν ὠδήγησεν εἰς τὴν γυναικᾶ του, παρ' ἣ καὶ ἔλαβον τὸν καφφέν. Ὁ Ἱεροσόλυμος εἶπεν εἰς τὴν Κ.

. . . . « Ἀγαπητὴ μοι Κυρία Γραμματεῖος, εἶναι ὁ τελευταῖος καφφές τὸν ὁποῖον λαμβάνω μετ' ὑμῶν » ἡ Κυρία. . . ἤρξατο γελῶσα καὶ ἀστειζομένη τὴν αὐτὴν ἡμέραν, ὁ Ἱεροσόλυμος ἐπιστρέψῃ μόνος εἰς τὴν Κυρίαν. . . » ἀγνοεῖται τί συνέβη ἐκεῖ· τὸ ἑσπέρας εἰσέρχεται πάλιν εἰς τὸ ἐν Γαβενχάιμ μικρὸν ξηνοδοχεῖον ἔρωτᾶ ἂν τὸν περιμένει τις εἰς τὸν θάλαμόν του· ἀλλ' οὐδεὶς τὸ περιμένει· ἀναβαίνει ἐκεῖ καταβαίνει πάλιν· ἐξέρχεται διὰ τῆς αὐτῆς· ἐπανέρχεται· ἐμβαίνει εἰς τὸν ληπον· μένει ἐκεῖ πολὺν καιρὸν· ἢ νῦν εἶχεν ἤδη παρῆλθῃ ἐν τέλει δὲ, ἐξέρχεται ἀλόμῃ ἀπαξ.

Τὴν ἐπαύριον ἐξερχόμενος λαμβάνει γραμματίον τοῦ. . . ὅστις τῷ ἀπηγόρευε τοῦ λοιποῦ τῆν εἴσοδον τῆς οἰκίας του· ἡ κομισάσα δὲ τὸ γραμματίον τοῦτο ὑπερέτρεψεν δὲν ἠθέλησε νὰ περιεῖνῃ νὰ λάβῃ τὴν ἀπάντησιν. Ὁ Ἱεροσόλυμος ἔστειλε καὶ αὐτὸς διὰ τοῦ ὑπηρετοῦ του γραμματίον, ὅπερ ὁ Γραμματεὺς δὲν ἠθέλησε νὰ δεχθῆ, καὶ ὁ ὑπηρετὴς λοιπὸν τὸ ἔφερον ὀπίσω· ὁ Ἱεροσόλυμος λαβὼν ἔρριψεν αὐτὸ ἐπὶ τινὰ τράπεζαν εἰπὼν α πολλὸ καλὰ!

Μετὰ μίαν ἡμέραν ἔστειλε τὸ ἐξῆς γραμματίον εἰς τὸν Κέστνερν.